

Hasan Ata / Gul Gedaýy

Category: Kitapcy,Taryhy şahslar
написано kitapcy | 21 января, 2025
Hasan Ata / Gul Gedaýy

HASAN ATA

Aslyny dört çaryýarlaryň biri Hezreti Osman razyallahu' anhyň öwlatlarynyň ilkinjisi Abdulla Ekberden alyp gaýdýan, halkymyzyň arasynda Gözli Ata ady bilen tanalýan Hasan Ata (Gul Gedaýy) 12-13 asyrlarda häzirki aramgähi bina edilen gadymy Mañgyşlak ýaýlasynda ýaşap geçendir. Ol yılmy yrfany we tarykat esaslaryny beýik Türküstan welisi Hoja Ahmet Ýasawydan, şonun ýalyda döwrün görnükli pirleri Şyh Nejimeddin Kubradan, Hekim Atadan (Gul Süleyman Bakyrqadan) öwrenip dowam edýär.

Beýik tarykata eýeriji Gözli Atanyň ady meşhur pir Zeňni Atanyň silsile ýazgysynda mőwjutdyr. Bar bolan çeşmelere görä onuň magryfetine, gelejekde keramat we mugjyza sahyby boljakdygyna ynanan Hoja Ýusup Hemedanynyn sõygüli sopusy Hoja Ahmet Ýasawy öz talyplaryny synaga salan mahaly özünün hikmet we gudrat hasasyny Mangyşлага tarap gönderýär we olara hasanyň hak eýesiniň ''Mangyşlagyň Hasany'' Muhup ibn Hasan (Gözli) Atadygyny aýdýar. Bu Gözli Atanyň beýik piriň tarykatyny dowam etdirijilerden boljakdygynyň beýannamasdyr.

Gözli Ata-Hoja Ahmet Ýasawydan zahyr ylymlaryny, onuň talabalaryndan bolan Zeňni Atadan bolsa batyn ylymlaryny öwrenýär. Ol özuniň görkezen mugjyza – ýardamy hem haýyr – dogasy netijesinde Mañgyşlagyň şol wagtky hökümdary, orta yüzüň wekili Janybek hanyň gyzy Aksuluwa (Aksynly enä) öýlenýär. Olardan üç ogul: Nur Ata, Omar Ata, Ybyk Ata (Ybraýym Ata) we iki gyz Akbibi hem Aýsuluw dünýä inýär. Häzirki wagtda bu uly öwlüýä Gözli Atanyň nebereleri dünýäniň dürli künjeginde ýasaýar. Olar dört çaryýarlaryň biri Osmana berilen ''ata, ulla'' ýagny, ''ylym atasy'' tahallusynyň manysyndan alynan ''Atalar'' taýpasydandyr. Häzirki

''atalar'' öz nesil ýazgysyny Gözli Atadan bări ykjam dowam edip gelýärler. Atalaryň Şejere ýazgysyna dünýäniň her ýerinde ýasaýan tire wekillerinde gabat gelmek bolýar we bu Nesepnamanyň hakykatdygyny dürli döwürlerde goýulan dürli mõhürlер tassyklayáar.

Gözli Ata öz döwrüniň görnükli welisi, beýik magryfet eýesi, alym, şahyr, ''dyrnakda älem görüji'' we ''Hakyň ylmyny halka ýaýyjy'' beýik pirdir.

Ruhlaryna el-Fatiha!

■ Rowaýat

Hoja Ahmet Ýasawy synag üçin hasasyny oklan ýeri Mangışlaga düşensoň Gözli Atany şol ýere nesiliňi ýaýrat diyip ugradýar. Her ýere geleninde öz keramatyny görkezýär.

Maňgışlagyň hökümdary düýş görýär.we düýşünde Hasan Atanyň şol ýere barjagy hem gyzy Aksuluwy bermelidigi ayan bolýar.

Hasan Ata olaryň obasyna baranda bir gyz çörek bişirip dur. Bulam ondan suw soraýar. Gyz suw ýerine aýran hõdürleýär. Aýrany içen Hasan Ata gaby yzyna uzadyp çeşmäne bereket diýeninde, gyzyň eline baran gap ýene öñküsi ýaly doluluygyna barýar.

Bu ýagdaýy geň gören gyz kakasyna habar berýär. Bir gedaýyň suw soranyny ol hem aýran berip, içeninden soň ýene '' çeşmäne bereket'' diýeninde gabyň dolandygyny aýdýar.

Hökümdar şol ýat adamy getirmeklerini talap edýär.

Düýşünde göreniniň şol gyzyny bermeli adamdygyny duýýar. hem Hasanda bir keramatyň bardygyny szyp oňa gyzyny nikalap bermekçi bolýar.

Gzy bir ötegçä özünü bermekçi bolýan kakasyndan gaty görüp ýüzünü kesä sowýar. Şol wagt hem gyzyň boýny towlan tarapyna doňup galýar. Gyzyn içinden eden pikirleri aýan bolup oturan Gözli Ata gyzyň boýnuna elini degirer degirmez boýny öñki ýaly düzelyär.hem keramaty şol ýerde aýan bolýar.

Gözli Ata hökümdaryň buýrugyny ýerine ýetirip onun gyzy bilen nikalaşýar. emma ony aýaly hökümide kabul etmeýär.

Gzy öýlerine gaýtarylyp getirilenden soň gyzyny Gözli Atanyň

aýal hökümünde kabul etmediğini bilen baý Gözli Atadan sebäbini soraýar. Onda Gözli Ata oña,, meniň derejäme ýetsin, ýedi gapa dilegçilik etsin'' diyip şert goýýar. Gyz bu şerti ýerine ýetirýär. Soñ Gözli Ata gyzy täzeden nikalap alýar. Şondan soñ Gözli Atanyň hyzmatynda bolýar.

Gözli Ata günde '' dyrnagynда dünýäni '' görmek ukybyna eýe bolansoň her gün seredip görüp biler eken. Emma bir gün dyrnagyna seretse hiç zat görünmändir.

Muňa geň galan Gözli Ata maşgalasyna bu ýagdaýy aýdýar. Aksuluw ene bolsa Gözli Atanyň öňünde dyzyna çöküp aglamaga başlaýar. '' Men her zaman täretli gezerdim, Sanaçaý berjek bolsamda hokman täret alardym, emma şu günçaý diýip gaty gyssaňsoň täret alyp ýetişmedim, belki sebäbi şoldyr'' diyýär. Onda Gözli Ata özüniň derejesinde halal maşgalasynyň payy bardygyny nygtap, Aksynly mama hormat bildirip '' Maňa zyýarata gelenler ilki saňa zyýarat ederler'' diýip nesihat edýär. Şeýle nesihatyny tutup häli häzirlerem zyýarata baran adamlar ilki Aksynly mamanyň guburyny zyýarat edýärler. Aksuluwuň Aksynly adyny almagyda elmydama öz ýanýoldaşyna täretli halal hyzmat edenliginden galypdyr diyip halk içinde rowaýat bar.

Taryhy şahslar